

**Συνέντευξη του Ν. Αυγερού
με τη Δέσποινα Οικονόμου στο Logos Radio 101,6.
Κύπρος, 7/7/2014**

-Γιατί νομίζετε ότι μας χρειάζεται η ανάγνωση, η γνώση, τα βιβλία;

-Γιατί μόνο με αυτόν τον τρόπο γινόμαστε άνθρωποι. Στην πραγματικότητα αρχίζουμε με κάτι που είναι ανούσιο για την καθημερινότητα και την κοινωνία, διότι μια βιβλιοθήκη πάντοτε η κοινωνία θεωρεί ότι είναι άχρηστη, με την έννοια ότι δεν ασχολείται με την καθημερινότητα. Αυτό που είναι η καθημερινότητα είναι εκεί που θα βρίσκεται η τουαλέτα, εκεί που θα βρίσκεται η κουζίνα, η κρεβατοκάμαρα. Είναι μερικά σπίτια που δεν έχουν καν βιβλιοθήκη, αλλά για να βρείτε σπίτι που δεν έχει καν κουζίνα είναι δύσκολο, άρα η βιβλιοθήκη είναι εξ αρχής ο χώρος του ανούσιου για την καθημερινότητα, γιατί ανήκει στο διαχρονικό στοιχείο της Ανθρωπότητας. Εκεί βρίσκονται συμπυκνωμένα τα βιβλία, οι γραφές, αυτά που μας επιτρέπουν να πούμε πως δεν είμαστε απλώς εφήμερα ζώα, ότι είμαστε εφήμεροι. Άρα επειδή νιώθουμε αυτήν την ιδιότητα, κάνουμε ότι μπορούμε για να παράγουμε ένα έργο που θα μείνει. Τα βιβλία είναι αυτό. Είναι το δείγμα ότι κάποιος κατάφεραν να αφήσουν ένα στίγμα το οποίο πέρασε στους αιώνες. Και γι' αυτό όταν διαβάζουμε βιβλία που έχουν γραφτεί εδώ και αιώνες είναι πάντα σημαντικό να καταλαβαίνουμε ότι στην ουσία έχουν γραφτεί και για τους αγέννητους, γιατί τότε ήμασταν έτσι. Άρα η επαφή με τον συγγραφέα είναι μια γέφυρα. Μία ανθρώπινη γέφυρα που δεν σχετίζεται καθόλου με τα κοινωνικά, δεν έχουμε καμία επαφή με αυτόν, δεν ήμασταν κοντά του, δεν ήμασταν στη γειτονιά του και παρ' όλα αυτά νιώθουμε ότι την ώρα που γράφει μιλάει και για μας και είμαστε μαζί.

Η ζωή είναι μια αλυσίδα που δεν είναι φτιαγμένη από κρίκους ξεχωριστούς, είναι η ίδια η αλυσίδα που είναι σκαλισμένη και στη συνέχεια παράγει κρίκους. Αυτό το διαχρονικό στοιχείο το επιτρέπει το βιβλίο. Άμα σκεφτείτε από τα αντικείμενα που έχουμε στο περιβάλλον μας όσο ζούμε, θα δούμε ότι η μεγαλύτερη πυκνότητα όσον αφορά στις γνώσεις τις διαχρονικές, βρίσκονται στα βιβλία. Γιατί είναι ένας πολύ μικρός χώρος με μια πολύ βαθιά ιστορία. Είμαστε λαοί του βιβλίου. Άμα το σκεφτείτε ορθολογικά, ουσιαστικά η ιστορία ξεκινάει εξ ορισμού μέσω της γραφής. Άρα άμα δεν υπάρχει γραφή, είμαστε στην προϊστορία. Το βιβλίο αναγκαστικά ανήκει στην ιστορία. Μετά αν αυτή η ιστορία γίνει η ιστορία της Ανθρωπότητας, είναι τόσο διαχρονική, καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικά είναι αυτά τα βιβλία. Αν έχετε πάει κοντά στην Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη, δίπλα θα δείτε ότι υπάρχουν αυτοί οι στυλοβάτες, γιατί υπάρχει μια ρεζέρβα για νερό. Και η ιδέα ποια είναι; Είναι ότι αν σκεφτείτε ότι κάθε βιβλίο είναι ένας στυλοβάτης της Ανθρωπότητας, είναι ένας κίονας. Μπορεί το ναό να μην τον βλέπετε αλλά κάθε βιβλίο τον στηρίζει και τον υποστηρίζει. Άρα υπάρχει το θέμα της γραφής, υπάρχει το θέμα της ανάγνωσης και μετά στη συνέχεια της κατανόησης, της επινόησης. Όλα

αυτά τα επιτρέπει το βιβλίο. Και το πιο ενδιαφέρον, σε επίπεδο ελευθερίας, είναι ότι το βιβλίο δεν σε αναγκάζει να το διαβάσεις. Μπορεί μερικοί να το βλέπουν μόνο σαν ένα αντικείμενο και δεν θα τους αγγίξει ποτέ. Το βιβλίο αφήνεται στον αναγνώστη, να έχει αυτήν τη δόση της γνώσης και δεν την επιβάλλει, όπως κάνουμε μερικές φορές δογματικά, όταν έχουμε καθηγητές. Το βιβλίο δεν είναι ποτέ καθηγητής, είναι μόνο Δάσκαλος. Άρα αν ο μαθητής θέλει να διαβάσει το έργο του Δασκάλου, θα το διαβάσει. Η προσφορά υπάρχει. Είναι προσφορά χωρίς εκπτώσεις.

Τα πράγματα είναι απλά. Είμαστε όλοι στο ίδιο επίπεδο, μερικές φορές η απλότητα είναι περίπλοκη όταν είμαστε βυθισμένοι μέσα στην καθημερινότητα. Τα βιβλία δεν κάνουν κανέναν συμβιβασμό. Δεν παίζουν. Προσπαθούν να προφυλάξουν μια σκέψη. Και αυτήν τη σκέψη την προφυλάσσουν από τη βαρβαρότητα και γι' αυτό το λόγο όταν έχουμε γενοκτονίες, το πρώτο πράγμα που κάνουν είναι να καίνε τα βιβλία. Δεν καίνε τις κουζίνες, ούτε τις τουαλέτες. Η ιδέα είναι ότι το βιβλίο με αυτόν τον τρόπο, είναι ένα στίγμα της Ανθρωπότητας. Άρα μέσω της μοιρασιάς του βιβλίου -και ξέρετε είναι δύσκολο να μοιραστούμε ένα βιβλίο- προσπαθήστε να διαβάσετε με έναν άλλον άνθρωπο το ίδιο βιβλίο, με την ίδια ταχύτητα. Θα δυσκολευτείτε. Έχει, όμως, ενδιαφέρον, γιατί μας αρέσει να κάνουμε δώρα βιβλία. Μπορεί μερικοί γονείς να θεωρούν ότι αυτό δεν ισχύει για τα παιδιά τους, αλλά να μην ανησυχούν γιατί το έλεγαν και οι ίδιοι οι γονείς και πριν εκατοντάδες χρόνια. Αυτό παραμένει και έχει ενδιαφέρον που το βιβλίο παραμένει αυτό που είναι, ενώ έχουμε εκατοντάδες χρόνια εξέλιξη και είμαστε σε μια εποχή του ψηφιακού, αλλά συνεχίζουμε και όχι με νοσταλγία, αλλά με δραστηριότητα, γιατί ξέρετε ποτέ στην ιστορία της Ανθρωπότητας δεν εκδόθηκαν τόσο βιβλία. Άμα σκεφτείτε ότι είμαστε σε μια ψηφιακή εποχή, είναι εντελώς παράδοξο. Άρα το βιβλίο είναι όπως τα φαστφουντάδικα, υπάρχει και το slow food. Το βιβλίο είναι πραγματικά έργο της βραδύτητας. Δηλαδή άμα σκεφτείτε τι κάνουμε την ώρα που διαβάζουμε ένα βιβλίο, είμαστε για ώρες καθισμένοι σε ένα σημείο και απλώς γυρνάμε μερικές σελίδες και ενώ είμαστε ακίνητοι, ταξιδεύουμε πολύ πιο μακριά από αυτούς που κάνουν ταξίδια. Το βιβλίο είναι κομμάτι μνήμης. Η Ανθρωπότητα δεν μπορεί να μην έχει μνήμη. Η μνήμη είναι το κομμάτι της Ανθρωπότητας μέσα στη νοημοσύνη μας. Μπορούμε να είμαστε έξυπνοι, χωρίς όμως να έχουμε μνήμη δεν ανήκουμε στην Ανθρωπότητα. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό και στα μικρά παιδιά ειδικά αυτά που είναι προικισμένα μερικές φορές λέμε, θα τα μάθει μετά. Είναι σημαντικό να έχει πρόσβαση στην ανάγνωση, γιατί είναι ο μόνος τρόπος να διαβάσει άλλους Δασκάλους στους οποίους δεν θα έχει ποτέ καμία πρόσβαση ή καμία επαφή, γιατί το βιβλίο παρέμεινε εδώ για να είναι στήριγμα και για τους επόμενους. Είναι μια ιδιότητα πολύ σημαντική, το βιβλίο γράφτηκε μόνο για τους επόμενους. Άρα για να είμαστε επόμενοι, πρέπει να διαβάσουμε τους προηγούμενους, αλλιώς είμαστε μόνο οι τωρινοί και δεν έχουμε μέλλον.

Η καθημερινότητα είναι απλώς μια προσπάθεια γέμισης του κενού. Άρα προσπαθούμε με αυτόν τον τρόπο να πούμε ότι κάναμε κάτι μέσα στη μέρα που πέρασε. Στην πραγματικότητα δεν έχουμε αφήσει απολύτως τίποτα. Απλώς γεμίσαμε

την ημέρα. Αυτός που σκέφτεται με την μέρα θα έχει προβλήματα, θα κοιτάζει μόνο τον καιρό και όχι τον χρόνο. Το βιβλίο είναι κατευθείαν του χρόνου, δεν ασχολείται με τον καιρό. Δηλαδή όταν διαβάσετε ένα βιβλίο δεν ασχολείστε με το ποια ήταν ακριβώς η χρονολογία, ποιος ήταν ο μήνας της γραφής του. Αυτό που έχει σημασία είναι τι σκεφτόταν την ώρα που το έγραφε. Αυτό μας βγάζει εκτός καθημερινότητας. Άρα έχετε, αν θέλετε, την καθημερινότητα με το κενό που προσπαθεί να γεμίσει, ενώ δεν τα καταφέρνει και στο τέλος αφήνει πάλι ένα κενό και μετά έχετε την κενότητα που ενώ ξέρει ότι ένας άνθρωπος μόνος του δεν έχει μεγάλη αξία και έχουν αξία όλοι οι άλλοι που είναι γύρω του, τότε καταφέρνει και γράφει ένα έργο για τους άλλους. Από τη στιγμή που ο ένας αντιλαμβάνεται ότι είναι ο άλλος και ότι οι «άλλοι άλλοι» είναι πιο σημαντικοί από αυτόν, τότε η αλυσίδα ενεργοποιείται και είμαστε όντως στο πλαίσιο της Ανθρωπότητας. Γι' αυτό τα βιβλία είναι τόσο σημαντικά, γιατί είναι κείμενα που είναι αντικείμενα. Την Βίβλο την λέμε βιβλία, δεν είναι τυχαίο. Άρα αν σκεφτούμε ότι εμείς έχουμε δώσει στα βιβλία την ίδια ονομασία από την Βίβλο, που είναι Το Βιβλίο ουσιαστικά, παρόλο που ήταν στον πληθυντικό, καταλαβαίνετε πόση σημασία έχουν δώσει. Καταλαβαίνετε, επίσης, ότι σε άλλες γλώσσες το βιβλίο σχετίζεται με την ελευθερία. Την ετοιμολογία του, δηλαδή, όταν κοιτάζετε στα Γαλλικά *livre* είναι ακριβώς όπως είναι το *libre*, η ιδέα είναι ότι μόνο αυτός που είναι ελεύθερος διαβάζει.

Η Ανθρωπότητα διαβάζει όλο και περισσότερο και γράφει όλο και περισσότερο, οι κοινωνίες διαβάζουν και γράφουν τα ίδια με τον ίδιο τρόπο, αλλά μόνο και μόνο για το παρόν και την καθημερινότητα. Άρα μερικές φορές γεμίζουμε με γραπτά που δεν έχουν κανένα νόημα, αλλά δεν πειράζει, γιατί η Ανθρωπότητα τα φιλτράρει και στο τέλος απλώς μένουν. Ξέρετε στο επίπεδο της μέρας όλοι δίνουν σημασία στην εφημερίδα. Η εφημερίδα έχει αξία μιας μέρας. Άρα άμα το σημείο αναφοράς σας για την σκέψη σας είναι μόνο η ημέρα, το βιβλίο είναι πάντα άχρηστο. Άμα το σημείο αναφοράς είναι ο χρόνος, τότε η εφημερίδα είναι πάντα άχρηστη. Άμα το σκεφτείτε ακόμα και το περιοδικό που είχε διαλέξει ο Дοcтoвcкuй, εφόσον μιλάμε και για λογοτεχνία, το περιοδικό που διάλεξε και επέλεξε τον τίτλο για να γράφει τα πρώτα του έργα και να μπαίνουν μέσα σιγά σιγά σαν επεισόδια ήταν «Ο Χρόνος», τόσο απλά. Δεν μπορούσε να το κάνει πιο απλό και δεν μπορούσε να κάνει κάτι που είναι αμφίσημο. Το ξέρουμε ακριβώς, δεν έγραψε ούτε ο καιρός, ούτε η ημέρα, ούτε ημερησία. Άρα αυτό που έχει σημασία είναι το ίδιο και με τις εκπομπές, όταν καταφέρνουμε και κάνουμε κάτι το διαχρονικό, μένει. Όταν μένει, σημαίνει ότι υπάρχει ένα πριν και ένα μετά. Αυτό γίνεται με το βιβλίο. Δεν είμαστε ποτέ οι ίδιοι μετά από την ανάγνωση ενός βιβλίου, ενώ είμαστε ακριβώς ο ίδιοι μετά από την ανάγνωση μιας εφημερίδας.

Ο Schopenhauer είναι από τους πιο αιφνιδιαστικούς φιλόσοφους, κατά συνέπεια είναι καλό που αυτό το βιβλίο «έπεσε στα χέρια σας», αλλά έχει ενδιαφέρον ακόμα και η έκφραση. Νομίζω ότι δεν «έπεσε στα χέρια σας», απλώς σας κράτησε από τα χέρια. Δεν έχει σημασία αν αγαπούν τα βιβλία ή όχι, σημασία έχει ότι τα βιβλία τους αγαπούν.

